

NOTAT

Kulturstyrelsen

H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon 3373 3373
Telefax 3391 7741

post@kulturstyrelsen.dk
www.kulturstyrelsen.dk

Referat fra møde i det strategiske panel tirsdag den 24. november 2015

Dagsorden:

Se program (bilag 1)

Deltagere fra panelet:

Ulla Schaltz (formand), Henriette Christiansen (næstformand), Broder Berg, Annette Johansen (stedfortræder for Sine Kildeberg), Jørgen Smidt-Jensen, Inger Bach, Bo Skaarup, Sofie Plenge, John Holmer, Frank Allan Rasmussen, Nikolaj Scharff (stedfortræder for Peter C. Kjærgaard), Kirsten Drotner, Thomas Bloch Ravn, Mikkel Bogh

Fra Kulturstyrelsen:

Morten Lautrup-Larsen, Ole Winther, Sophie Bruun (referent), Sigrid Frances Schmidt

Fra Københavns Biblioteker

Mikkel Christoffersen

Afbud fra:

Per Kristian Madsen, Martin Bender, Jens Peter Jacobsen, Sine Kildeberg, Peter C. Kjærgaard, Lars Møller, Annegrete Larsen

Som vært for dagen indledte Inger Bach med en kort introduktion til organiseringen i DR Huset er delt op i 3 store produktionsdivisioner og i afdelingen DR Medier, der varetager det strategiske ansvar med fokus på brugerne. Det er således DR Medier, der sikrer profilen på de enkelte kanaler og "bestiller" programmer i produktionsenhederne.

DR's rolle er samle, udfordre og oplyse Danmark - målet er således at nå hele befolkningen med godt public-serviceindhold. Det gælder såvel de brede kanaler som DR1, P3 og P4 som det gælder de smallere tilbud som DRK og P1. DR følger udviklingen i seer- og lyttertal tæt ud fra en overbevisning om, at DR mister sin betydning, hvis der ikke er interesse for det, der bliver sendt. Det betyder ikke, at alle programmerne skal have høje seer- og lyttertal. Styrken er mangfoldigheden og erfaringerne viser, at de brede programmer som f.eks. X-factor og Den store Bagedyst ikke bare samler danskerne - men også er med til at sikre lyttere og seere til de mere smalle programmer.

Ad 1. Dagsorden og referat

Ingen bemærkninger

Ad 2. Orientering fra formanden

Ulla Schaltz (ULS) fortalte, at de tre udvalg (kulturhistorie, kunsthistorie og naturhistorisk) på eget initiativ har skrevet et brev til kulturministeren for at beklage nedskæringerne på museumsområdet.

Ad 3. Orientering fra Kulturstyrelsen

Kulturstyrelsen havde inden mødet sendt en skriftlig orientering ud (bilag 2) Ole Winther (OW) supplerede notatet ved at fortælle, at det ikke kun er museernes strategiske pulje, der beskæres med 33 %, det samme gælder bibliotekernes udviklingspulje.

Ad 4. Medlemmer til referencegruppe vedr. den nationale brugerundersøgelse

Kirsten Drotner og Bo Skaarup blev udpeget som medlemmer af referencegruppen vedr. den nationale brugerundersøgelse.

Ad 5. Key learnings

Der var ikke indkommet bemærkninger til key learnings fra sidste møde, men det blev på mødet bemærket, at det er positivt, at de er så konkrete.

Det blev også understreget, at panelet gerne vil være med til at skabe handling og derfor også gerne vil inddrages ift. implementering af key learnings.

Primo 2016 vil kulturministeren blive præsenteret for key learnings vedr. museerne som aktiv aktør i folkeskolen fra sidste møde samt key learnings fra dette møde vedr. samlinger og samlingsvaretagelse.

Samtidig vil der blive lagt en nyhed på Kulturstyrelsen hjemmeside, som også sendes ud til museerne m.v.

Oplæg v/Tina Pipa (TP), arkivchef for DR Arkiv

TP oplyste, at Bonanza, har ca. 80.000 brugere/ugen, og at det er ældre dansk drama og børneprogrammer, der bliver søgt mest på.

Selve DR Arkivet har ca. 750.000 enheder både med tv – og radioudsendelser/klip og billeder.

Arkivet betragtes som et anvendelsesarkiv, hvor man ser værdien i brugen af det. Det er efterspørgslen, der lægges vægt på ift., hvad der gøres tilgængeligt/synliggøres. Noget materiale tilgængeliggøres hurtigt, men i dårlig kvalitet, så journalisterne kan danne sig et overblik over, om de vil bruge materialet.

Arkivet tænker i de historier, som genstandene kan fortælle – f.eks. dukkesamlingen. Arkivet bliver også aktiveret gennem placering af genstande i DR huset, f.eks. gamle telefoner, kostumer m.v.

Materialet i arkivet er som udgangspunkt gratis, med mindre der er tale om 3. mands rettigheder, der viderefremmes.

Det ville være ideelt, hvis eksterne kunne søge på alle materialer i arkivet, men det er ikke engang muligt for DR selv.

Oplæg v/Ole Winther (OW), kontorchef Museer

OW gav et overblik over samlingerne på museerne samt historikken ift. bevaringsindsatser m.v.

Erfaringer viser bl.a., at:

- Samlingsgennemgang fører til ønske om udskillelse
- Støtte fra Bevaringspuljen har haft stor effekt
- Nyere tids museer udskiller mest, især landbrugskultur
- De arkæologiske museer udskiller i stigende omfang
- Kunstmuseer udskiller meget sjældent.
- Fortsat stort behov for udskillelse på mange museer
- Behov for øget koordinering mellem museerne
- Stigende opmærksomhed i offentligheden på alternativer til kassation f.eks. donation eller salg.

Siden 2005 har Kulturstyrelsen modtaget 289 udskillelsessager – i alt ca. 51.000 genstande. De udskilte genstande må bruges til hvad som helst.

OW understregede, at der har været tale om forskellige indsamlingsparadigmer og – praksisser ift. de forskellige fagområder (kultur-, kunst- og naturhistorie), og at flere museer mangler et strategisk grundlag for at kunne nedfælde prioriteringer ift. indsamling og udskillelse.

Ift. bygning af magasiner tilføjede OW, at det er vanskeligt, at flere kommuner er blevet så store, at de gerne vil have deres eget magasin og ikke vil dele magasin med andre oplagte museer/kommuner.

OW afsluttede med at konkludere, at Kulturstyrelsen vil se på, hvordan kommunikationen kan styrkes mht. at oplyse om hvilke muligheder, der findes for udskillelse, kassation mv.

Oplæg v/Mikkel Christoffersen (MC), specialkonsulent Københavns Biblioteker

MC fortalte, hvordan den seneste omtale i pressen vedr. Københavns Biblioteker drejede sig om en bestandsreduktion, og at der sker løbende kassation. Grunden til, at der skal være færre bøger er, at bibliotekerne vil bruge rummene bedre. Udlånet går jævnt nedad, men besøgstallet går jævnt opad.

Københavns Biblioteker har en ny strategi, der indebærer en omkalfatring af biblioteksservice. Fokus skal nu være på, at det er brugerne, der er den primære ressource og ikke bøgerne. Københavns Biblioteker har der for også et nyt logo – klogere sammen.

MC fortalte, at biblioteket handler om mennesker, mursten og materialer, og at grundlaget for bibliotekets virksomhed er samlingen. Den har dog begrænset værdi, hvis ikke borgeren har nem adgang til den.

Nem adgang til samlingen er fundamentet for at lave aktiviteter, der inddrager borgerne. I takt med digitalisering af medierne og øget konkurrence i mediebilledet ligger bibliotekets værdiskabelse særligt i at skabe oplevelser og læring mellem mennesker i det fysiske rum.

MC fortalte endvidere om muligheder og udfordringer ved digitalisering af materiale, og hvilke forretningsmodeller, som bibliotekerne opererer med i den forbindelse.

Oplæg v/Tina Smedegaard (TS), Kulturdirektør i DR

TS fortalte om, hvordan DR ser sig selv som brobyggere. De ønsker at indgå flere partnerskaber og have mere dialog – ikke mindst med henblik på at få "ikke-brugerne" i tale.

DR vil gerne stå midt i kulturmiljøet og arbejder med et bredt kulturbegreb – "kultur gør verden større". Med sin public service vil DR gerne udfordre, oplyse og samle.

TS afsluttede med at fortælle om en konference DR vil holde i april '16, hvor der skal være fokus på at nedbryde kulturinstitutionernes mure og fange dem, der ikke allerede er interesseret og kommer "indenfor". TS opfordrede panelet til gerne at bidrage med input til konferencen, både ift. temaer og evt. oplægsholdere.

Oplæg v/Thomas Bloch Ravn (TBR)

TBR talte om, hvordan samlingerne giver en tryghed og ramme for museet, men samtidig også er en klods om benet på dem.

TBR fremhævede, at samlingerne er definerende for museets aktivitet, men ikke museets mål. Materialitet, dokumentation og forskning er en treenighed som udgør begrebet samlingen.

Museerne kan mere og vil mere end viden – de skal glæde og skabe "wunder."

Formålet med museerne er det output, der kommer videre til borgerne. Genstandene er kun hjælpemidler i denne proces. Men nogle genstande er vigtigere end andre. Det er derfor relevant at differentiere mellem genstandenes rolle og vigtighed.

Man skal turde sætte spørgsmålstejn ved genstandenes ukrænkelighed. Den skal hellere tænkes som en del af en helhed.

TBR talte afslutningsvis om begrebet "unselective collecting" – som den Gamle By bl.a. har ladet sig inspirere af i forbindelse med indretning af et bykvarter fra 60'erne og 70'erne.

Her hjemtog Den Gamle By hundredevis af kubikmeter og store helheder, men lod dem ikke registrere som en del af samlingen. Til gengæld sikrede museet sig givernes

underskrift på, at vi måtte gøre med tingene, hvad vi ville, og hvad der var hensigtsmæssigt.

Kasserede genstande valgte museet i den forbindelse at give væk til f.eks. genbrugsbutikker, så andre kunne få glæde af det.

Afsluttende drøftelser

Efter oplæggene drøftede panelet en række spørgsmål af relation til samlinger og samlingsvaretagelse i mindre grupper.

På baggrund af drøftelserne i grupperne og den efterfølgende opsamling i plenum, nåede panelet frem til følgende bruttoliste vedr. key learnings til videre bearbejdelse.

Bruttoliste vedr. key learnings

Dannelse af overblik

Der er behov for at skabe et detaljeret overblik over status i dag ift. samlingerne herunder problemer med både oprydning og indsamling fremadrettet. Det er også nødvendigt at tænke i individuelle løsninger, da ikke alle museer har de samme udfordringer. Der kan gerne kobles følgeforskning på projektet.

Hvad efterspørges egentlig ift. samlinger og samlingsvaretagelse – kan man blive tydeligere på det?

National koordinering

Der er behov for at tænke langsigtet og skabe en fælles vision for f.eks. hvad samlingerne skal betyde og hvordan museernes samlinger ser ud om 20 år.

Det foreslås, at gøre det til en national opgave at håndtere efterslæbet med oprydning og samtidig lave en fremadrettet plan med overordnede strategiske pejlemærker (f.eks. inspireret af den hollandske delta-model.)

Det foreslås at nedsætte en task force, der f.eks. skal koordinere og bidrage til videndeling ift. samlingsvaretagelse/oprydning, udarbejdelse af strategi(er), effektiv organisering samt koordinering af implementering.

Taskforcen kan også forholde sig til magasinbyggerier – evt. som del af ODMs fokus på en national strategi.

Taskforcen skal bestå af repræsentanter for alle tre museums-kategorier, Kulturstyrelsen samt relevante eksterne interessenter/eksperter.

Museernes samlinger

Museernes genstande skal tænkes som én samling (Museum Danmark)– for hhv. kunst, kulturhist., og nat.his)

Samlinger skal betragtes som et middel ikke mål. Den historie, som genstanden fortæller, er den bærende.

Når man taler samling/indsamling skal man forene det digitale med det fysiske og også forholde sig til og inddrage den immaterielle kulturarv. Det kan evt. også tænkes sammen med kulturministerens immaterielle kulturkanon.

Det kan være en hjælp ift. samlingsgennemgang, at få udefrakommende (f.eks. fra nabomuseet) til at se på samlingerne. De vil ikke være knyttet til genstandene på samme måde som de ansatte, og vil derfor også kunne stille kritiske spørgsmål til samlingen og derved bidrage med andre perspektiver ift., hvad der skal beholdes, og hvad der skal kasseres.

Der kan evt. være stordriftsfordele ved at samle flere samlingsgennemgange.

Inddragelse af brugere

Der er behov for en professionel tilgang til udfordringen med samlingsvaretagelse. Brugere kan gerne inddrages, men fagligheden skal være det styrende. Der skal findes en balance mellem ekspertviden og omverdens behov og i den forbindelse efterspørgsel og faglig vurdering.

I den forbindelse er det også nødvendigt at definere brugeren og målgruppen for indsamlingen mere præcist – er det borgerne eller museet?

Udskilte genstande

Udskilte genstande kan gerne genanvendes, f.eks. som genbrug til skoler, genbrugsbutikker etc. Det er dog vigtigt, at genstandens giver ikke må kunne identificeres.

Museerne kan f.eks. lave udstillinger om det, der kasseres.

Det kan overvejes, om man skal sætte en grænse for at udskille genstande, hvis de ikke har været anvendt/aktiveret i et bestemt antal år.

Økonomi

Man kan evt. tænke i offentligt-private partnerskaber ift. at løse opgaven med samlingsvaretagelse.

Hvis man skal sikre f.eks. fondsfinansiering til en national opgave med samlingsvaretagelse, skal oprydning ikke være overskrift, men del af en større indsats mhp. at skabe værdi for borgerne.

Crowdfunding kan være en mulighed ift. en lokal bevaringsindsats.

Incitamentsstruktur ift. fremtidig oprydning og indsamling skal overvejes. Der er nogle, der har gjort det godt og brugt ressourcer på opgaven allerede, og nogle, som ikke har løftet, som de burde. Hvordan kommer alle museerne på plads ift. samlingsvaretagelse uden at honorere dem, der har sovet i timen?

Ejerskab?

Man sikre ejerskab til oprydning ved at gøre det til en national/fælles opgave at løfte efterslæbet og få "ryddet" op.

Indsatsen målrettet efterslæbet skal kombineres med en fremadrettet indsats.

Der skal findes en balance mellem det lokale ejerskab og nationale tiltag.